

SLUTTRAPPORT
Produksjon av fisk om bord i fiskfartøy
FHF prosjekt 900671

PRODUKSJON AV FISK
OMBORD I FISKEFARTØY

HVORDAN OPPNÅ FISK AV GOD KVALITET

Møreforsking Marin:
Margareth Kjerstad
21.05.2014

1 Innledning

I 2009 avsluttet Møreforskning FHF prosjektet "Optimal fangstbehandling av hvitfisk og biprodukter". I løpet av prosjektet ble det utviklet et 28-siders undervisningshefte og 11 fakta ark som viser hvordan en skal ivareta kvaliteten og gjennomføre korrekt fangstbehandling fra håndtering i redskap til lossing. Materialet er utarbeidet med faglig forankring i fagbøker, forskrifter, litteratur, informasjonshefter og praktiske erfaringer fra en referansegruppe. Undervisningsheftet er illustrert med unike bilder på hvordan fisken skal produseres, hvordan feil oppstår og hvilke konsekvenser dette har på sluttproduktet.

I 2011 fikk Møreforskning innvilget FHF prosjekt 900671 «Produksjon av fisk om bord i fiskefartøy». En søkte om midler til å utarbeide video, utvikle informasjonsplattform og trykke opp undervisningsmateriellet på flere språk i et nytt opplag. En fikk finansiering til å utarbeide video og finne nye måter å formidle materialet på, arbeidet med å oversette til andre språk og nytt opplag av undervisningsmateriellet ble ikke finansiert. Mange rederi og mottaksanlegg har utenlandsk arbeidskraft, derfor har flere ytret ønske om at undervisningsmateriellet bør omsettes på flere språk. For å ivareta opplæring av utenlandsk mannskap og personell ønsker styringsgruppen at det utarbeides en engelsk versjon av videoen.

Styringsgruppen har fått klarsignal fra Norges Fiskarlag om at video, undervisningshefte og faktark kan lastes ned fra deres nettside. Dette gir en unik mulighet for å få distribuert materialet rett ut til rederiene, fiskerne og skoleelever. Materialet kan i tillegg lastes ned fra FHF og Møreforskning sine hjemmesider.

Den viktigste oppgaven i forprosjektet har vært å finne og utvikle nye formidlingsmetoder for undervisningsmateriellet. Denne aktiviteten blir gjennomført i samarbeid med ansatte og studenter ved avdeling for mediefag ved Høgskulen i Volda. Målsetningen med arbeidet var å identifisere og utvikle formidlingsmuligheter for videomaterialet. For det første finnes det i dag nye tekniske muligheter i nye programvarer som ikke fantes da prosjektet ble initiert i 2011. Denne programvaren er i hovedsakelig Adobe-program, med bruk av video integrerte i nye, digitale publikasjoner for mobiltelefoner og nettbrett. For det andre bør vi ta i bruk strategiske metoder i undersøkelser for å finne ut i hvilke grad fiskere og elever kan nytte de nye plattformene i denne typen læring..

Dette er det tredje delprosjektet innenfor satsningen «Optimal fangstbehandling om bord i flåteleddet». Undervisningsmateriellet er utarbeidet i nært samarbeid mellom Møreforskning, Høgskulen i Volda, Ålesund Videregående skole, Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag, Møre og Romsdal Fiskarlag og utvalgte rederi og bedrifter.

2 Resultat og diskusjon

2.1 Engelsk opplæringsvideo

Aktivitet 1 i prosjektet - «Lage engelsk versjon av video» er gjennomført og ble ferdigstilt i mars 2013, som planlagt. Video opptak til fangstbehandling er utført under tokt med M/S Loran i september 2012. Etter ønske fra styringsgruppen filmet en også produksjon i en klippfisk bedrift i februar 2013. En har hatt dialog med styringsgruppen i prosjektet og fått faglige innspill til innholdet i videoen.

2.2 Mediestudenter undersøger strategi for informasjonsformidling

Ansatte ved medielinja ved Høgskulen i Volda har i samarbeid med studenter utviklet best egnet formidlingskanaler til undervisningsmateriellet som er utarbeidet. For å være sikkert på at en valgte rett informasjonsplattform har det vært gjennomført undersøkelser hos målgruppene til undervisningsmateriellet. Undersøkelsen er gjennomført av studenter ved PR, kommunikasjon og media ved Høgskulen i Volda (Eide, mfl. 2013)

Sentrale spørsmål i studentoppgaven

- Hvordan informere fiskere og elever på fiskerifagskoler om at kvalitet på fisken og pris henger sammen?
- Hvordan kommunisere informasjonsfilmen på nye plattformer?
- Hvordan må plattformer for informasjon om kvalitet i eksportnæringen være?
- Hva må spesifikasjoner for utvikling av nye medium være?

Studentens oppgave ble å finne ut hvordan filmen best mulig kan formidles til fiskerne. For å løse denne oppgaven valgte prosjektgruppen å lage en kvantitativ undersøkelse blant fiskere, samt en kvalitativ undersøkelse som vi gjennomførte ombord på fiskefartøy. I samarbeid med oppdragsgiver er målet å informere målgruppen om korrekt fangstbehandling. Ut i fra dette ble det utformet følgende problemstilling: *Hvordan kan en på best mulig måte formidle ny informasjon om korrekt fangstbehandling til fiskere på sjark, trål- og linefartøy?*

Kvantitativ spørreundersøkelse

Den kvantitative undersøkelse ble sendt ut til fiskere som jobber på sjark, trål- og linefartøy. Fokuset var å kartlegge hvordan fiskere selv ønsker å få tilgang til informasjonsfilmen. Ved hjelp av tjenesten QuestBack utformet studentene en kvantitativ spørreundersøkelse, for å nå ut til flest mulig av målgruppen. Spørreundersøkelsen ble sendt ut ved hjelp av innsamlede epost adresser og formidlet ved hjelp av pressemeldinger. Undersøkelsen var tilgjengelig i 12 dager og prosjektgruppen fikk inn 59 svar.

Konklusjon

Respondentene i denne undersøkelsen består hovedsakelig av godt voksne menn uten høyere utdanning. Svarene i undersøkelsen viser at majoriteten av respondentene er positivt innstilt til en informasjonsfilm og ser nytteverdien av dette. Flesteparten av respondentene er åpne for å se filmen i fritiden, men ønsker at dette skal skje i regi av jobben.

Flertallet av respondentene ønsker å se informasjonsfilmen på PC/Mac og TV/DVD. Dette kan ha sammenheng med at respondentenes foretrekkende kanal for tilgang til informasjonsfilmen er DVD-disk og relevante nettsider. Det er forøvrig viktig å poengtere at respondentene uttrykker at internetttilgangen ombord egner seg dårlig til å streamer film. Bruk av nettsider for tilgang til informasjonsfilmen vil derfor være forbeholdt fritiden. For en stor andel av respondentene er det er uaktuelt å få tilgang til informasjonsfilmen på en applikasjon for smarttelefoner.

Kvalitative intervju

Den kvalitative undersøkelsen har som formål å få et grundigere innsyn i målgruppens oppfatninger vedrørende problemstillingen. Denne informasjonen kan supplere svarene fra den kvantitative undersøkelsen.

Konklusjon

Det fremgår av undersøkelsen at Internett er tilgjengelig ombord, men det kommer klart frem at det ikke er egnet til å streamer film. Samtlige respondenter mener at informasjonsfilmen burde være obligatorisk, og majoriteten mener den burde vises i regi av jobben, gjerne i fellesskap med muligheter for å diskutere i etterkant. De fleste har tilgang til TV/DVD ombord, og det viser seg at dette er den klart foretrukne plattformen for formidling av informasjonsfilmen.

Hovedkonklusjon på undersøkelsene

Et hovedfunn er at kvalitet går igjen som en viktig faktor for målgruppen. Majoriteten ser en direkte link mellom kvalitet på fisken og lønn. Det er en gjennomgående positiv holdning for å tilegne seg økt kunnskap om korrekt fangstbehandling og det kommer frem at det er et behov for bedre opplæring. Målgruppen svært positivt innstilt til å få denne informasjonen gjennom en informasjonsfilm.

Et lite flertall av målgruppen gir uttrykk for at de vil se informasjonsfilmen i fritiden, men i regi av jobben. Den kvalitative undersøkelsen viser interesse for at filmen skal være obligatorisk og vises i fellesskap, med mulighet for diskusjoner i etterkant. I undersøkelsen fremgår det at Internett er tilgjengelig ombord, men det kommer klart frem at det ikke egner seg til å streamer film. De fleste har tilgang til TV/DVD ombord, og dette er den klart foretrukne plattformen for formidling av informasjonsfilmen. Målgruppen gir tydelig uttrykk for at informasjonsfilmen med fordel kan vises i messa på storskjerm.

Det er stor forskjell på fasiliteter ombord på de ulike fartøyene og det er viktig å understreke at en løsning ikke nødvendigvis er riktig for alle. Derfor er det i tillegg til DVD også nødvendig med andre løsninger for å formidle informasjonsfilmen til alle i målgruppen. Undersøkelsene viser at nettsider er foretrukket blant flere og prosjektgruppen ser på denne plattformen som et naturlig alternativ. Grunnet uegnet internett-tilgang ombord så vil bruk av nettsider for tilgang til informasjonsfilmen derfor være forbeholdt fritiden. Undersøkelsene viser at både eksisterende nettsider og en helt ny nettside for distribuering av informasjonsfilmen er ønskelig.

Studentgruppen konkluderer med at informasjonsfilmen ikke kommer til sin rett på eksisterende nettsider, grunnet fare for at filmen vil drukne i annen informasjon. Derfor vil en egen nettside være den beste løsningen for informasjonsfilmen. Denne siden bør i tillegg fungere som en opplæringsportal innenfor fiskerifaget, hvor man kan finne informasjon om korrekt fangstbehandling.

Studentenes forslag til valg av informasjonsformidling:

- *DVD tilgjengelig ombord i alle fartøy*
- *Egen nettside for formidling av informasjon om korrekt fangstbehandling*

Kommunikasjonstiltak

Studentene ved PR kommunikasjon og media ved Høgskulen i Volda har utarbeidet følgende kommunikasjonstiltak for undervisningsmateriellet (Eide, m.fl. 2013)

1. DVD-disk

Informasjonsfilmen bør sendes ut i form av DVD-disk til alle redere nasjonalt som driver med fangsthåndtering av hvit fisk. Grunnet ulik størrelse på fartøyene, samt ulik tilgang til teknisk utstyr for filmvisning, må hvert enkelt rederi avgjøre selv om det er mest hensiktsmessig å sende ut DVD-disken til alle i mannskapet eller om det kun er nødvendig med én kopi til hver båt. Første alternativ åpner for at mannskapet kan se filmen enten før de kommer ombord, eller på egen PC i lugaren når de har tid og mulighet. Andre alternativ, som vi mener er mest hensiktsmessig, åpner for at mannskapet kan se filmen i felleskap i messa, for på denne måten å kunne diskutere i etterkant. Vi viser her til våre undersøkelser. Uavhengig av hvilken metode som benyttes anbefaler vi at det er obligatorisk å se filmen, og at arbeidsgiver tar ansvar for at det blir et opplegg rundt dette.

2. Utvikle egen nettside

Det bør utvikles en nettside som skal fungere som en læringsportal for kvalitet i fangstbehandling. På nettsiden må informasjonsfilmen være sentral og ligge lett tilgjengelig. I tillegg til filmen bør nettsiden inneholde nyttig informasjon om emnet, som for eksempel innholdet i de gamle informasjonspermene som finnes ombord. Nettsiden bør også inneholde linker til andre relevante sider, og aktørene bak prosjektet bør komme tydelig frem med logo og link til respektive nettsider. Informasjonen som formidles i filmen bør også være tilgjengelig i form av tekst og bilder på nettsiden. Dette vil være et alternativ for mannskap ombord på fartøy uten god nok internetttilgang for streaming av film.

Nettsiden skal fungere som en læringsportal hvor man kan finne all relevant informasjon om kvalitet på fangsthåndtering. Det er ønskelig at denne siden skal fungere som det naturlige valget for alle som ønsker informasjon om emnet. Derfor er det nødvendig at siden fungerer som en samleside da det allerede finnes flere lignende sider, men med annet innhold. Nettsiden skal fungere som et oppslagsverk for alt mannskap som driver med fangsthåndtering før, underveis og etter utført arbeid. For å gjøre dette så praktisk som mulig er det viktig at filmen er delt opp i kapitler, slik at en kan se det kapitlet som er relevant. Videre bør det ligge en test tilgjengelig etter hvert kapittel, for å øke læringsutbyttet. Vi anbefaler at det er obligatorisk å utføre testen før eller siden, og dette bør være noe arbeidsgiver følger opp. Det er vesentlig at samarbeids-partnere og oppdragsgivere i prosjektet promoterer nettsiden for å skape mest mulig oppmerksomhet rundt den.

3. Profilering på messer og møter

Være synlig på messer/fiskerifaglige sammenhenger. Store fiskerimesser som Nor-fishing og Landsmøtet til Norges Fiskarlag er et samlingspunkt for mange innen samme miljø og yrke. Dette er en ypperlig arena for å synliggjøre seg selv og spre budskapet. Ved å være til stede på slike messer og samlinger, vil man komme i kontakt med redere, fiskere og andre med interesse i norsk fiskeindustri. Gjennom denne kontakten bidrar man til å øke fokuset på korrekt fangsthåndtering i norsk fiskeindustri og de positive ringvirkningene dette gir.

Man kan sette opp en egen stand (eller som en del av f.eks. Norges Fiskarlag, Møreforskning, etc. sin stand). Her er det rom for kreativitet og målet må være mest mulig synlighet. Dette vil spre det gode ord! Et eksempel på en kreativ ide kan være følgende:

På standen vil det være en storskjerm med visning av filmen. I tillegg kan man ha en fagperson med god kjennskap til selve prosjektet og en fisker. Fiskerens rolle vil være å demonstrere hvordan en korrekt skal bløgge/sløye fisken. Det må komme tydelig frem at dette handler om korrekt fangstbehandling og at dette er ny, forskningsbasert kunnskap. I tillegg til filmvisning

og levende demonstrasjon må det være rikelig med stand-materiale tilgjengelig, som brosjyrer og DVD-disk.

4. Profilering på skoler

Det bør være et mål å bli en del av de fiskerifaglige utdanningene. Disse utdanner morgendagens fiskere. Ved å nå ut til disse med ny og korrekt informasjon sørger man for å sikre dyktige fiskere som kan sitt fag i fremtiden. Vi anbefaler at det jobbes for å få DVD-en og den nye kunnskapen om korrekt fangsthåndtering inn i læreplanen for Naturbruk VG1/Fiske og fangst VG2.

Det er også viktig at Opplæringskontoret for fiskeri er inkludert i dette arbeidet, da de har det videre ansvaret for fiskeriutdanningen i lærlingperioden.

2.3 Medieoppslag og leveranser i løpet av prosjektperioden

Engelsk versjon av video

I prosjektet «Produksjon av fisk om bord i fiskefartøy» (FHF 900671) er video på norsk og engelsk utarbeidet. Video ble lansert på følgende møter:

- Årsmøte til Møre og Romsdal Fiskarlag, Kristiansund 29. nov.
- Landsmøtet i Norges Fiskarlag, Trondheim 14. nov.

Nettsidel Fangstbehandling.no

Møreforskning og Høgskulen i Volda har utarbeida ei informasjonsplattform og egen nettside som heter <http://fangstbehandling.no/>. På denne nettsida finnes videoen delt inn i ulike kapitler (norsk og engelsk versjon). Undervisningsheftet og faktaark som er utarbeidet tidligere vil også kunne lastes ned fra denne nettsida. Det er gjort mye godt profileringsarbeid av videoen. SUROFI finansierte opptrykking av 1000 videoer i 2013. Video ble presentert under landsmøtet i Norges Fiskarlag i november og på årsmøte i Møre og Romsdal Fiskarlag i desember. SUROFI har distribuert 3-400 filmer til havfiske- og kystflåten, og det ble delt ut ca 300 cder under årsmøtene.

Det har vært stor interesse for arbeidet i prosjektet med mange oppslag i aviser og nettsider.

Medie- og formidlingstiltak

- Nett.no Artikkel om prosjektet. Nettside for næringsliv i Møre og Romsdal og Sogn og fjordane
- Artikkel i avisa om videoen. Kyst og Fjord 15.11.2013
- Pressemelding på websider til Norges Fiskarlag 11.11.2013
- Nyheitsak på VRI og MF websider 11.11.2013
- Foredrag under forskningsdagene ved Høyskolen i Volda 23. September 2013. «Show and tell» v/ Kristian Fuglseth. Foredrag for maritime næring i Ulsteinvik
- MEA artikkel, 12.11.2013
- MEA nettsideinfo 10.08.2013
- Sunnmørsposten, 01.10.2013
- Studentoppgåve, juni 2013
- Foredrag Linemøte Fiskebåtrederens Forbund 6. Juni, 2013, Jon Grimstad.
- VRI sider, NFR side forskning.no 17.09.2012

2.4 Utvikling av ny informasjonsplattform

I løpet av prosjektperioden er det utviklet ny informasjonsplattform – Fangstbehandling.no

Dette er en egen nettportal hvor all informasjon som er utarbeidet om optimal fangstbehandling er samlet. Her finnes video på norsk og engelsk, video delt opp i avsnitt etter prosesstrinn, undervisningshefte og fakta ark. En har fått god respons på det faglige innholdet, struktur og oppbygging av sida.

Informasjonslederne i FHF og Norges Fiskarlag vil sammen med Møreforskning og Høgskulen i Volda utarbeide profileringstiltak for å lansere nettsida uttad i næringa. Dette arbeidet er i gang.

3 Konklusjon

I et avslutningsmøte har styringsgruppa vedtatt følgende kurs for det videre arbeidet med informasjonsplattformen.

- Styringsgruppen har diskutert eierskap og faglig drift av nettsida. Norges Fiskarlag, SUROFI og FHF ønsket ikke å ha ansvar for drift av nettsida, tilknyttet sin egen nettside. En konkluderte med at det var ønskelig at Ulstein Media som har laget sida får ansvaret for dette.
- Styringsgruppa ønsker at Møreforskning får det faglige og redaksjonelle ansvaret for innholdet på nettsida. Det er viktig at alle parter som har vært med i arbeidet og har uavhengig eierskap har link til opplæringsmateriellet på sine nettsider.
- Det er behov for å ha finansiering til vedlikehold og oppdatering av nettsida over mange år. En konkluderte med at en skal søke om finansiering fra FHF for å drifte nettsida i 1 år. Etter 1 år skal en evaluere nytteeffekt og behov for videre oppgaver og finansiering. Det er en målsetning å finne alternative finansieringskilder for langsiktig drift.
- Lageret av undervisningshefter og permer er snart tomt. Styringsgruppen ønsker at det blir trykt opp et nytt opplag.
- Møreforskning skal initiere ett nytt prosjekt som skal fokusere på drift av nettsida og opptrykking av mer undervisningsmateriell

4 Referanser

Eide, V., Grut, S., Bakr, B., Brandt, C., Heen, M., Bøe, M. (2013). Prosjektrapport. Kvalitet og korrekt fangstbehandling i fiskerinæringa. Internprosjekt ved Høgskolen i Volda. PR kommunikasjon og media. Høst 2013.